

't Ezelsvel

Postiljon van de Vlaamse Academici – Regio Brugge

Nr. 158 – December '25 (Memoires van een taalman)

‘t Is niet al koek en ei wat blinkt!

Hugo Brouckaert
hugo.brouckaert@skynet.be

Uit mijn prille jeugd herinner ik me een plaatje uit een stripverhaal - Suske en Wiske denk ik, maar het kan ook Nero geweest zijn - waarop een politieman een boef achternarent onder het uitroepen van de strijdkreet: ‘De arm der wet heeft lange benen’. Dat schoot mij weer te binnen toen ik onlangs een artikel van een Antwerps politieofficier onder ogen kreeg, die het had over de vervrouwelijking van het politiekorps. De titel was: ‘De arm der wet krijgt mooie benen’.

Een frisse stijlfiguur kan af en toe, maar het al dan niet met opzet verknoeien van spreekwoorden, zegswijzen en idiomatische uitdrukkingen gaat soms wel erg ver. Neem nu die Bijbelse uitdrukking ‘de hand in eigen boezem steken’ (Exodus 4:6-8). In de sportkatern van een krant lees ik, na een nederlaag van Anderlecht in Brugge: ‘Zowat alles liep gisteren fout bij Anderlecht. Deels de verdienste van Club Brugge, maar de eigen boezem verdient ook flink wat inkijs’. Dat doet me dan weer denken aan een politicus die in de media grootmoedig erkende: ‘Steken we de hand in eigen boezem, dan zien we dat ook daar niet alles koek en ei is’.

In de politiek, wanneer de gemoederen hoog oplopen, wordt al eens een uitschuiver gemaakt. Jaren geleden, ten tijde van de eerste abortusdebatten in het Belgisch parlement, kon men horen: ‘We moeten het hete hangijzer van de abortus voor een tijdje in de koelkast stoppen’. En ook: ‘De politici zitten met het ongeboren kind in de maag’.

Ooit heb ik een parlamentslid op de tribune van de Senaat horen zeggen: ‘De honden staan aan de kant te bassen, maar de kemels lopen voort’. Het was zijn uit de Vlaamse klei getrokken versie van het poëtische Perzisch (of Arabisch?) gezegde: ‘De honden blaffen, de karavaan trekt voorbij’.

Het is opmerkelijk hoe vooral politici sterk zijn in het verhaspelen en mengen van uitdrukkingen. Ook in Nederland kunnen ze er wat van. In een verkiezingsfolder van Groen Links stond te lezen: ‘We moeten mensen die uit de boot dreigen te vallen, een duwtje in de rug geven’. Het is een variant van: ‘We staan aan de rand van de afgrond. Het wordt tijd dat we een grote stap vooruitzetten’.

Het politieke debat is blijkbaar een kweekvijver voor botsende beeldspraak. Nog enkele voorbeelden:

- Met deze regering is een nieuwe wind gaan blazen, die de gepensioneerden een lelijke veeg uit de pan heeft gegeven.
- De zelfstandigen staan aan de klaagmuur, waarbij die van de joden maar klein bier is.
- Deze duistere punten werpen een nieuw licht op de zaak.
- In de schoot van de regering worden de wenkbrauwen gefronst.

Die laatste zin toont aan hoe delicaat het is beeldspraak en uitdrukkingen te gebruiken wanneer het over het menselijk lichaam gaat. Het prototype ervan is een oud kalendermopje.

Dokter: Waar wringt het schoentje, mevrouw?

Patiënt: In mijn buik, dokter.

Andere voorbeelden:

- Zij moest het bed houden met het oog op haar rug.
- Hij heeft zich een ontsteking in de buik op de hals gehaald.
- Om niet te moeten meedoen, verschool hij zich achter een pijnlijk been.
- Ik heb eindelijk mijn zwaarlijvigheid onder de knie gekregen.

Nog even terug naar de politiek. In zijn magnum opus 'De wereld volgens Herman De Croo' schrijft de auteur over een politiek incident: 'Kop van Jut was Herman De Croo, de zondebok die de kat de bel aanbond'. Die zin verdient een ereprijs voor het opstapelen van beeldspraak. Van de Croo is ook het onsterfelijke gezegde: 'Men moet hout maken van de pijlen die men heeft'.